

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА»

Ступінь освіти	другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	усі ОПП ФЕФ
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС
Тривалість викладання	2-й семестр 2024-2025 н.р., 3-4 чверть
Обсяг навчальних занять	120 год.
у т.ч. аудиторні заняття	3 години на тиждень
лекції	1 година на тиждень
практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6745>

Кафедра, що викладає: Туризму та економіки підприємства

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Управління ефективністю підприємства»

Інформація про викладача:

Викладач:

Бессонова Анна Володимирівна

Доцент, PhD

Персональна сторінка:

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/Besonova.php>

E-mail:

Bessonova.a.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Управління ефективністю підприємства» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу фахової підготовки здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти усіх ОПП фінансово-економічного факультету.

Управління ефективністю діяльності промислового підприємства необхідно розглядати як систему, яка складається з певної кількості елементів, а досягати успіху вона може лише за умов скоординованих дій її складових, правильно обраних методів управління, програми мотивацій та механізму управління ефективністю діяльності підприємства.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування здатності у студентів розв’язувати складні спеціалізовані й практичні проблеми щодо управління ефективністю підприємства на основі аналізу факторів середовища та використання результатів дослідження для обґрунтування управлінських рішень щодо формування адекватних моделей взаємодії підприємства та середовища.

Завдання курсу:

- ознайомлення з основами управління в умовах змін в діловому середовищі бізнесу, загальною концепцією сталого розвитку підприємств, її соціально-економічної спрямованості, а також з основами формування і вдосконалення як системи, так і механізму управління організаційним розвитком; засвоєння основ організації та управління ефективністю підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм;
- придбання теоретичних знань й практичних навичок щодо обґрунтування напрямків управління ефективністю підприємств та розробки відповідних управлінських рішень на усіх рівнях;
- застосування на практиці теоретичних, методичних та організаційних підходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємств через комплексне та раціональне використання різних методів впливу в залежності від специфіки обраного напрямку розвитку та стадії життєвого циклу організації;
- обґрунтування економічної ефективності визначеного напрямку підвищення ефективності діяльності підприємств;
- підготовка студентів до самостійного вміння вибору, обґрунтування та прийняття рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємств.

3. Результати навчання

Реалізація поставлених завдань дозволяє забезпечити наступні дисциплінарні результати навчання:

- визначати тенденцію розвитку конкурентоспроможності підприємства та його продукції, обґрунтовувати управлінські рішення, націлені на підвищення ефективності діяльності підприємства;
- опрацьовувати фактори впливу на ефективність діяльності підприємства
- розробляти та обґрунтовувати стратегічні управлінські рішення щодо управління ефективністю підприємства;
- комплексно оцінювати ефективність діяльності підприємства та окремі його складові.

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. Управління ефективністю підприємства: суть, принципи і методи.

1.1. Суть системи управління ефективністю підприємства.

1.2. Принципи і методи управління ефективністю підприємства.

1.3. Напрями управління ефективністю підприємства.

Тема 2. Підходи до визначення ефективності виробництва.

2.1. Поняття ефективності виробництва.

2.2. Суть ресурсного, витратного і ресурсно-витратного підходів до визначення

ефективності, переваги і недоліки.

2.3. Види ефектів і їх характеристика.

Тема 3. Господарсько-управлінські рішення і їх вплив на ефективність.

3.1. Управління виробництвом і його основні функції.

3.2. Класифікація управлінських рішень.

3.3. Управлінські рішення по виявленню резервів зростання ефективності виробництва.

3.4. Організаційно-економічний механізм дії чинників зростання ефективності виробництва

Тема 4. Система оцінювання ефективності роботи підприємства.

4.1. Критерій і принципи формування системи показників ефективності виробництва.

4.2. Система показників ефективності виробництва.

4.3. Суть, види і визначення ефективності використання нової техніки.

Тема 5. Управління ефективністю використання матеріальних ресурсів.

5.1. Основні підходи до управління ефективністю використання матеріальних ресурсів.

5.2. Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів за системою показників. Потреба в ресурсах.

5.3. Підвищення ефективності управління товарно-матеріальними запасами.

Тема 6. Управління ефективністю використання основного виробничого потенціалу.

6.1. Характеристика виробничого потенціалу підприємства.

6.2. Управління ефективністю використання основного виробничого потенціалу.

6.3. Характеристика узагальнюючих і часткових показників ефективності використання основного виробничого потенціалу.

Тема 7. Вимірювання економічної ефективності трудового потенціалу.

7.1. Продуктивність праці як показник ефективності використання трудових ресурсів.

7.2. Методи формування трудового потенціалу та необхідність ефективного управління ним.

7.3. Економічна ефективність стимулювання трудового потенціалу шляхом оплати праці.

Тема 8. Ефективність використання фінансових ресурсів.

8.1. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства. Показники оцінки фінансового стану.

8.2. Прибуток і рентабельність як результативні показники оцінки ефективності.

8.3. Управління ефективністю використання фінансових ресурсів.

Практичні заняття

Тема 1. Управління ефективністю підприємства: суть, принципи і методи

Тема 2. Підходи до визначення ефективності виробництва

Тема 3. Господарсько-управлінські рішення і їх вплив на ефективність

Тема 4. Система оцінювання ефективності роботи підприємства

Тема 5. Управління ефективністю використання матеріальних ресурсів

Тема 6. Управління ефективністю використання основного виробничого потенціалу

Тема 7. Вимірювання економічної ефективності трудового потенціалу

Тема 8. Ефективність використання фінансових ресурсів

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту годин здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – диференційований залік.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

6. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за одну контрольну роботу (максимально оцінюється у 22 бали), оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 16 занять по 3 бали, кожній темі відведено 2 заняття, максимального здобувач може отримати 48 балів) та оцінок за виконання самостійної роботи (виконання комплексного розрахункового практичного завдання за темами 30 балів). Отримані бали за контрольні роботи, практичні заняття та виконання самостійної роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Визначення сумарного результату поточних контролів. У випадку коли здобувач отримав менше 60 балів – складається залік у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 20 тестів (вірна відповідь 1,5 бал) та 1 питання теоретичного спрямування (35 балів за умови повного розкриття тематичного спрямування), 1 розрахункове завдання (35 балів за умови виконання усіх розрахункових дій). Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100 балів
Практичні заняття	Дискусії, обговорення, аналітичні розрахунки, де відпрацьовуються навички статистичного аналізу, комплексного вирішення проблем, з використанням методологічного апарату. Відбувається вирішення тестових та розрахункових завдань. Максимально оцінюються у 48 балів (16 занять × 3 балів/заняття).
Самостійна робота	Кожен здобувач повинен/на виконати самостійну роботу (виконання комплексного розрахункового завдання за темами 6 завдань × 5 балів). Максимально оцінюється в 30 балів.
Контрольні заходи	Максимально оцінюється у 22 бали (1 контрольна робота)

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*.

Проведення практичних занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Практичні заняття включають проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок здобувачів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування поточних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Кожне практичне завдання оцінюється за такими складовими: тестові завдання або виконання поточних розрахункових завдань, або участь у дискусіях.

Тестові завдання складаються з 6 тестів, де є одна правильна відповідь. За умови вірного вирішення одного тестового завдання здобувач отримує 0,5 балів. Максимальна кількість набраних балів за тестові завдання – 3 бали.

Виконання розрахункових завдань. За умови вірного вирішення розрахункового поточного завдання здобувач отримує 3 бали.

Участь у дискусіях оцінюється в 3 бали.

6.3.2. Критерії оцінювання *самостійної роботи*:

Критеріями оцінювання самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Оцінювання самостійної роботи відбувається через захист 6 розрахункових практичних завдань за темами дисципліни, причому:

5 балів: отримано правильні відповіді (згідно з еталоном), використано формули з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру, зроблено змістовні висновки.

4-3 бали: отримано правильні відповіді з незначними неточностями згідно з еталоном, відсутні формула та/або пояснення змісту окремих складових, або не зазначено одиниці виміру, зроблено висновки.

2-1 бали: отримано неправильні відповіді, не використано формули з поясненням змісту окремих її складових та/або не зазначено одиниці виміру, не зроблено висновки.

6.3.3. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Контрольна робота містить: 12 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, правильна відповідь оцінюється у 1 бал та 2 розрахункових завдання, де правильна відповідь оцінюється по 5 балів, причому:

5 балів – високий рівень виконаних розрахунків, що відповідає поставленому завданню, представлено методологічний апарат розв'язання завдання, зроблено власний висновок; відсутність помилок у розрахунках;

4-3 бали – середній рівень виконаних розрахунків, що відповідає поставленому завданню, представлено методологічний апарат розв'язання завдання, зроблено власний висновок; однак може містити несуттєві помилки у розрахунках;

2-1 бали – наявність виконаних розрахунків, що не в повній мірі відповідають поставленому завданню, не представлено методологічний апарат розв'язання завдання, не зроблено власний висновок, містить суттєві помилки у розрахунках.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>,

Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Управління ефективністю підприємства».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Управління ефективністю підприємства».

8. Методи навчання

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації;
- метод евристичних питань;
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- метод мозкового штурму;
- дослідницький метод;
- пошуковий метод.

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Воронкова А. Є. Діагностика стану підприємства: Монографія. Харків: ІНЖЕК, 2016. 447 с.
2. Говорушко Т.А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : монографія / Т.А. Говорушко, Н.І. Клімаш. – К. : Логос, 2013. 204 с.
3. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 307 с.
4. Селезньова Г.О., Іпполітова І.Я. Ефективність системи управління підприємством. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 38.
5. Ситник Г.В., Архіпов Н.М. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. 2018. Вип. 1 (35). С. 223-230.
6. Ачкасова Л.М. Система управління ефективністю діяльності підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. Вип. 41. С. 5-17. <https://doi.org/10.30977/ЕТК.2225-2304.2023.41.5>
7. Березіна Л.М., Баган Н.В., Потяженко О.М. Перспективні напрями управління ефективністю діяльності підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5 (16). С. 120-125. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-19>
8. Батракова Т.І. Управління ефективністю діяльності підприємства – запорука його успішного функціонування. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 15. Вип. 2. С. 13-19.
9. Коваленко М.В., Фоніна Я.В., Дейнеко К.А. Особливості управління ефективністю діяльності підприємств в умовах економіки України. *Держава та регіони*. 2018. Вип. 4. С. 120-126.
10. Говорушко Т.А., Клімаш Н.І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісноорієнтованого підходу : монографія. К. : Логос, 2013. 204 с.
11. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю. Ефективність управління

підприємством, підходи та методи щодо її оцінки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. С. 100-106. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-5-17>

12. Лазарева Н.О. Про розуміння управління ефективністю діяльності підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. Вип. 2 (40). С. 105-109.

13. Воронько-Невіднича Т.В., Гаращенко В.О., Титаренко К.О. Особливості управління результативністю підприємства за сучасних умов. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Вип. 3 (26). С. 62-66. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.26-10>

14. Щеглова О.Ю., Судакова О.І., Лажє М.В. Ефективність управління підприємством та підходи до її визначення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 12. Ч. 2. С. 186-190.

15. Bessonova A., Bieloborodova M., Bessonova S. Monitoring the sustainability of small and medium business in the regions of Ukraine based on the resource approach. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. Vol. 1 (2022), pp. 219-229.

16. Бессонова А.В., Мутерко Г.М. Вплив розвитку інноваційних технологій на кадровий потенціал промислового підприємства. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки*, 2024, вип. 1(39), с. 87-94.